

Asia: VN/13193/2025

Lausuntopyyntö: luonnos valtioneuvoston asetukseksi vesihuollosta

Lausunnonantajan lausunto

1 § Soveltamisala

Huom! Lausunnon taustatiedot ja yleiset huomiot asetuksesta on annettu kohtaan "Muu palaute
asetusluonnokseen"

2 § Kunnan vesihuoltosuunnitelman sisältö

KKV kannattaa sitä, että kunnan vesihuoltosuunnitelmaan tulee sisällyttää kuvaus
kunnan vesihuollon omistajapolitiikasta ja omistajaohjauksen järjestämisestä.

Tällä voidaan osaltaan edistää vesihuoltolaitoksen taloudenhallinnan

läpinäkyvyyttä. KKV huomauttaa, että kunnan vesihuoltosuunnitelman yhteydessä

ei ole eksplisiittisesti mainittu, että suunnitelmaan tulisi sisällyttää kuvaus

omistajatuloutuksen määrästä vaan tämä on jätetty osaksi seuraava 3 §:n

omaisuudenhallintasuunnitelman taloussuunnitelmaa. KKV katsoo, että johdonmukaisuuden

vuoksi myös kunnan vesihuoltosuunnitelmassa olisi syytä vähintäänkin

mainita tehtävästä omistajatuloutuksen määrästä.

Yksityiskohtaisemman omistajatuloutuksen seurannan avulla voidaan todentaa

missä määrin vesihuoltomaksuin kerättävät maksutuotot ohjautuvat vesihuollon

toiminnan kehittämiseen. KKV:n näkemyksen mukaan mahdollisimman

suuri osa maksutuotoista tulisi ohjata esimerkiksi vesihuollon verkostoinvestointien

kustannusten kattamiseen eikä niinkään omistajakuntien muiden

toimintojen rahoittamiseen.

3 § Omaisuudenhallintasuunnitelman sisältö ja ajan tasalla pitäminen

KKV kannattaa asetuksessa kuvattua tietosisältöä vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintasuunnitelmaksi.

Vesihuoltomaksujen kannalta KKV pitää erityisen tärkeänä laitosten pitkän aikavälin taloussuunnitelmaa, jossa olisi tuotava

esiin myös omistajatuloutuksen määrä. Pitkän aikavälin taloussuunnitelma on keskeisessä roolissa, kun seurataan laitosten vesihuoltomaksuihin kohdistuvia korotuspaineita.

KKV pitää sinänsä hyvänä, että suunnitelman laajuuden tarkoituksenmukaisuutta voidaan arvioida riippuen laitoksen koosta, toiminnan laajuudesta ja hallinnoitavan vesihuolto-omaisuuden suuruudesta. Tämä mahdollistaa sen, että aivan pienimpiin vesihuoltolaitoksiin ei kohdistuisi epätarkoituksenmukaisen suuria raportointivelvoitteita. On toisaalta oleellista, että pykälän 2 momentissa säädetään pykälän 1 momentissa annettu suunnitelman minitietosisältö velvoittavaksi, jotta suunnitelma palvelee sille aiottua tarkoitustaan toiminnan suunnitelmallisuudesta. KKV muistuttaa, että valvovalla viranomaisella tulisi olla myös mahdollisuus huomauttaa laitoksia puutteellisista suunnitelmista.

4 § Varautumissuunnitelman sisältö

-

5 § Vesihuoltolaitoksen toiminta palveluiden turvaamiseksi

-

6 § Vesihuollon poikkeamasta ilmoittaminen

Asetuksen 6 §:ssä tarkennettaisiin sitä, milloin vesihuollon poikkeaman arvioidaan ylittävän vesihuoltolain mukaisen ilmoittamiskynnyksen, eli milloin vesihuollon poikkeama on merkittävä. KKV katsoo, että asetuksen perustelumuiotiossa ei ole riittävässä määrin avattu asetuksen suhdetta esitettävän vesihuoltolain 15 §:ään, jossa ilmoitusvelvollisuudesta säädetään. KKV:n tulkinnan mukaan asetuksessa määritellyt ilmoitusvelvollisuuden rajat voivat johtaa siihen,

että verrattain merkittävää asiakaskuntaa koskevia poikkeamia voi jäädä ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Esimerkiksi, jos vesihuoltolaitoksella on 10 000 asiakasta, asetuksessa annetut rajat mahdollistavat periaatteessa sen, että tilanteessa, jossa poikkeama koskettaa 4999 asiakasta, ilmoitusvelvollisuutta ei olisi.

KKV ehdottaa, että asetuksessa tai sen perusteluissa kuvattaisiin yksityiskohtaisemmin esimerkkitilanteita siitä, milloin vesihuollon poikkeaman asiakasvaikutuksia pidetään merkittävänä, sekä sitä, missä määrin merkittävyyttä tulisi arvioida tapauskohtaisesti, vaikka ilmoitusvelvollisuuden rajat eivät täytyisikään. On myös huomioitava, että poikkeaman asiakasvaikutusten kokoluokka ei välttämättä ole täysin tarkasti vesihuoltolaitoksen tiedossa poikkeaman tapahtuessa. Tämä voi edelleen aiheuttaa tulkintahaasteita suhteessa ilmoitusvelvollisuuden täyttymiseen.

7 § Asiakkaalle toimitettavat tiedot

Asetuksessa määritelty asiakkaalle vesihuoltolaitoksen toimesta toimitettava tietosisältö on KKV:n näkemyksen mukaan riittävä, pois lukien 2 momentin kohdan 4 tiedot perusmaksusta. KKV katsoo, että perusmaksun tason ohella asiakkaalle olisi laskun yhteydessä ilmoitettava perusmaksun määräytymisen perusteet silloin kun perusmaksussa on kiinteistötyyppien mukaan määräytyviä eroja.

8 § Tietojen välittäminen talousveden loppukäyttäjälle

Kuten asetusluonnoksen perustelumuistiossa tuodaan esiin, vesihuollon asiakas ei useinkaan vastaa veden loppukäyttäjää esimerkiksi silloin kun asiakkaana on taloyhtiö ja loppukäyttäjänä ovat taloyhtiön asunnoissa asuvat osakkaat. Asetusluonnoksen 7 §:ssä määritellyt tiedot jäävät siten asiakkaan toimitettavaksi loppukäyttäjille. Asetusluonnoksen 8 § jättää käytännössä avoimeksi sen, kuinka asiakas näkee parhaaksi toimittaa tiedot loppukäyttäjälle. Vaikka asetusluonnoksen perustelumuistiossa kuvataan erilaisia mahdollisia

tapoja toimittaa nämä tiedot, ei tämä takaa, että tieto saavuttaa yhtäläisesti kaikki loppukäyttäjät. KKV katsoo, että perusteluita olisi syytä täsmentää niin, että ensisijainen keino tietojen toimittamiseksi on vesilaskutuksen yhteydessä (tai muun vastaavan laskun yhteydessä), sillä se on ainoa kuvatuista keinoista, jonka voidaan olettaa tasapuolisesti saavuttavan kaikki loppukäyttäjät. Tiedotuksessa olisi lisäksi huomioitava, että tiedotustapa on sellainen, että se saavuttaa tasapuolisesti loppukäyttäjät myös niissä tilanteissa kun loppukäyttäjä on esimerkiksi iäkäs, kielivähemmistöön kuuluva tai muutoin riskissä jäädä tiedotuksen ulkopuolelle.

9 § Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa kuvattavat tunnusluvut

Asetusluonnoksen 9 ja 10 §:ssä kuvatut tiedot ovat KKV:n mukaan riittävät. KKV kuitenkin ehdottaa, että toimintakertomuksessa kuvattavien tunnuslukujen (9 §) perusteluissa sanamuotoa taksarakenteen avaamisesta muutettaisiin pykälän mukaisesti velvoittavampaan suuntaan siten, että mikäli maksut vaihtelevat eri alueilla, laitoksen tulee kuvata tämä toimintakertomuksessaan. Lisäksi KKV ehdottaa, että toimintakertomuksessa kuvattaisiin tieto vesimaksujen muutoksesta suhteessa edelliseen vuoteen.

10 § Vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavat tiedot

Ks. 9 § yllä.

Liitteet 1, 2 ja 3

-

Muu palaute asetuserinnokseen

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vesihuollosta

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vesihuollosta, jossa säädettäisiin

vesihuoltolain 5 a § mukaisen kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä,
9 a § mukaisesta omaisuudenhallintasuunnitelmasta, 15 a § mukaisesta varautumissuunnitelmasta
ja vesihuoltolaitoksen palveluiden turvaamisesta, vesihuoltolain
20 a § mukaisen toimintakertomuksen sisällöstä, 20 d §:ssä tarkoitettuun
vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista ja tietojen toimittamisajankohdasta
sekä annettaisiin tarkentavaa sääntelyä vesihuoltolain
16 §:ssä säädetystä velvollisuudesta lähettää pyytämättä talousveden laatu,
hinta- ja kulutustietoja vesihuoltolaitoksen asiakkaalle sekä asiakkaan velvoitteesta
välittää nämä tiedot talousveden loppukäyttäjälle. Samassa yhteydessä
kumottaisiin valtioneuvoston asetus vesihuollon tietojärjestelmästä ja
tiedottamisesta (6/2023).

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) tarkastelee vesihuoltomaksujen valvontaa ja
sopimuksia erityisesti kuluttajan ja kotitalouksien aseman sekä niiden maksamien
vesimaksujen näkökulmasta. KKV kiittää mahdollisuudesta lausua ja
toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Taustaksi

Koskien vesihuoltolakia (HE 40/2025 vp), Kilpailu- ja kuluttajavirasto on aiemmin
antanut lausunnot seuraaviin lausuntopyyntöihin:

- Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen
esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta VN/26268/2022 (KKV/777/03.02/2024)
- Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta vesihuoltolain
uudeksi 4 c §:ksi VN/26268/2022-MMM-189 (KKV/19/03.02/2025)
- Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö hallituksen esityksestä
HE 40/2025vp laiksi vesihuoltolain muuttamisesta (KKV/596/03.02/2025)

Yleisiä huomioita

Yleisesti KKV kannattaa toimia, joilla voidaan parantaa vesihuoltomaksujen ja niiden määräytymisperusteiden läpinäkyvyyttä. Myös toimet, joilla voidaan edistää vesihuoltolaitosten toiminnan suunnitelmallisuutta ovat kannatettavia, sillä toiminnan parempi etukäteissuunnittelu edesauttaa hillitsemään kohtuuttoman korkeita kertakorotuksia vesihuoltomaksuihin.

Asetuksen ehdotukset toisaalta lisäävät vesihuoltolaitosten raportointivelvoitteita. Velvoitteet voivat aiheuttaa laitoksille kustannuksia, jotka saatetaan viime kädessä kattaa korottamalla kotitalouksien vesihuoltomaksuja. Asetuksen perustelumuistiossa tuodaan esiin, että raportointivelvoitteet voivat ainakin lyhyellä aikavälillä johtaa kotitalouksien vesihuollosta johtuvan kustannusrasitteen nousuun, vaikka pidemmällä aikavälillä raportointivelvoitteet todennäköisesti toimivatkin kotitalouksien eduksi suunnitelmallisempien maksukorotusten muodossa.

Vaikka raportointivelvoitteet voivat olla vesihuoltolaitosten kustannusten kattamisen näkökulmasta perusteltu syy maksukorotuksiin, tulee vesihuoltolaitosten näidenkin maksukorotusten kohdalla huomioida vesihuoltomaksujen ja niihin tehtävien korotusten kohtuullisuus. Raportointivelvoitteista johtuvat maksukorotukset tulee perustella vastaavasti kuin muista syistä johtuvat korotukset, ja korotusten tulee olla esitetyn vesihuoltolain 23 § mukaisia. Maksujen korotusten perusteista on myös viestittävä selkeästi kotitalouksille.

KKV siten painottaa, että asetuksen tavoitteena tulee olla paitsi vesihuoltolaitosten toiminnan tehostaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen, myös kuluttajansuojaa edistävien käytäntöjen vakiinnuttaminen. Tässä suhteessa asetuksen tulee varmistaa, että myös pienet ja resurssiltaan rajalliset laitokset kykenevät täyttämään velvoitteensa ilman, että kohtuullisen hinnoittelun periaate vaarantuu.

Saastamoinen Antti
Kilpailu- ja kuluttajavirasto